

September
2022

Klimaatverandering gereflecteerd
in de jaarrekening, een rol voor
ondernemingen en hun accountants

www.pwc.nl

”

Wytse van der Molen,
voorzitter PwC
assurancepraktijk

Van de onderzochte organisaties zien we dat slechts 8% transparant over de klimaatrisico's in de jaarrekening rapporteert. Het doorgronden en doorvertalen van deze risico's naar de jaarrekening lijkt dus uitdagend. Daarnaast spreken steeds meer organisaties veelbelovende klimaatambities uit, maar worden de financiële consequenties ervan veelal nog niet toegelicht in de jaarrekening. Een stevige en aanjagende rol van onze accountants om dit naar een hoger niveau te brengen is van maatschappelijk belang. De vrijblijvendheid over het doorgronden en doorvertalen van klimaatrisico's en ambities moet eraf.

Klimaatverandering gereflecteerd in de jaarrekening, een rol voor ondernemingen en hun accountants

Het niet tegengaan van klimaatverandering is één van de grootste risico's op globaal niveau voor de komende tien jaar, volgens WEF's Global Risk Report 2022¹. Zoals onderschreven in SDG 13 Klimaatactie² spelen ondernemingen een cruciale rol om 'Dringend actie te nemen om klimaatverandering en haar impact te bestrijden'. Een uitdaging die onmiddellijke actie vereist van ondernemingen. Wij geloven dat ondernemingen niet moeten wachten op de het van toepassing zijn van regelgeving zoals de Corporate Sustainable Reporting Directive ('CSRD') en de EU Taxonomie voor duurzame activiteiten. Ondernemingen kunnen nu al handelen.

Kijkend naar de impact op onze huidige financiële systemen, zijn beleggers bezorgd dat de acties die ondernemingen nemen tegen de impact van klimaatgerelateerde risico's ontoereikend zijn. Beleggers hebben moeite om relevante informatie te verzamelen om klimaatgerelateerde risico's bij ondernemingen te identificeren en mogelijke gevolgen ervan op de bedrijfsvoering te beoordelen. Ondernemingen zijn over het algemeen bereid om meer informatie te verstrekken over en te reageren op klimaatgerelateerde risico's, maar lijken niet over de methodes te beschikken om dit te doen. Sommige ondernemingen onderschatten wellicht de noodzaak om informatie met betrekking tot klimaatgerelateerde risico's toe te lichten. In huidige modellen is de verwachting dat klimaatgerelateerde schade in de EU op jaarbasis stijgt van 4 tot 5 miljard euro naar 32 miljard euro tegen het midden van deze eeuw³. Om die reden verwachten wij dat de jaarrekening deze kosten, maar ook de kansen voor ondernemingen die een positieve impact hebben op het tegengaan van klimaatverandering, steeds meer zal reflecteren.

Beleggers maken zich terecht zorgen. Ons onderzoek toont aan dat de meeste ondernemingen klimaatgerelateerde risico's nog niet hebben geïntegreerd in hun risicomanagement en deze risico's niet op een transparante manier tot uitdrukking laten komen in de jaarrekening. In sommige gevallen zien wij dat in hetzelfde jaarverslag de toelichtingen in de jaarrekening zelfs niet in overeenstemming lijken met het bestuursverslag. Het ontbreekt de financiële markten dus aan voldoende transparante informatie over de langetermijnrisico's en kansen. Kijkend naar onze eigen rol in de maatschappij, is het de verantwoordelijkheid en rol van de accountant om transparante verslaggeving te waarborgen en daardoor bij te dragen aan 'het verminderen van asymmetrie in financiële informatie op de kapitaalmarkten'. Dit omvat ook relevante informatie over duurzaamheid, inclusief de impact van klimaatverandering.

¹ WEF, The Global Risks Report 2022

² <https://sdgs.un.org/goals/goal13>

³ <https://www.ecologic.eu/sites/default/files/publication/2018/2811-coach-review-synthesis-updated-june-2018.pdf>

De verwachting is dat deze informatie asymmetrie geleidelijk vermindert wanneer ondernemingen starten met het verwerken van de effecten van klimaatgerelateerde risico's in de waardering van activa en passiva, en voldoende en transparante informatie verschaffen over deze risico's en kansen. Dit stelt financiële markten in staat om de effecten van klimaatverandering te verwerken in actuele marktwaarden van ondernemingen.

De verslaggeving omtrent klimaatverandering moet verder worden ontwikkeld. Van conceptuele kwalitatieve toelichtingen naar kwantitatieve, op scenario's gebaseerde risicobeoordelingen en toelichtingen. Te denken valt hierbij aan analyses en toelichtingen over de levensvatbaarheid van bedrijfsmodellen en de integratie van klimaatgerelateerde risico's in risicomanagement. Maar ook kwantitatieve, op scenario's gebaseerde, gevoeligheidsanalyses die worden gebruikt bij de waardering van activa. De controleverklaring moet concluderen of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van een onderneming, waarin de effecten van klimaatverandering worden meegenomen, wanneer dit van belang is voor de gebruiker van de jaarrekening.

Om organisaties te helpen transparant en duidelijk hierover te rapporteren, is de beoordeling van klimaatrisico's bij alle gecontroleerde organisaties een expliciet onderdeel van de jaarrekeningcontrole. PwC zal vanaf boekjaar 2022 bedrijven uitdagen op transparantie over de effecten in de jaarrekening. Dit omvat de door het management uitgevoerde vertaalslag van de effecten van klimaatverandering op het bedrijfsmodel, het risicoprofiel, de continuïteit, de waardering van activa en passiva en de kwalitatieve en kwantitatieve toelichtingen in de jaarrekening. Vanwege de urgentie van klimaatverandering, is transparante verslaggeving in relatie tot klimaatgerelateerde risico's een noodzaak. Een stevige en aanjagende rol van de accountant om dit naar een hoger niveau te brengen is van maatschappelijk belang.

” De controleverklaring moet concluderen of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van een onderneming, waarin de effecten van klimaatverandering worden meegenomen, wanneer dit van belang is voor de gebruiker van de jaarrekening.

De resultaten laten zien dat bijna alle AEX-ondernemingen in hun bestuursverslagen over 2021 in meer of mindere mate rapporteren over de effecten van klimaatverandering.

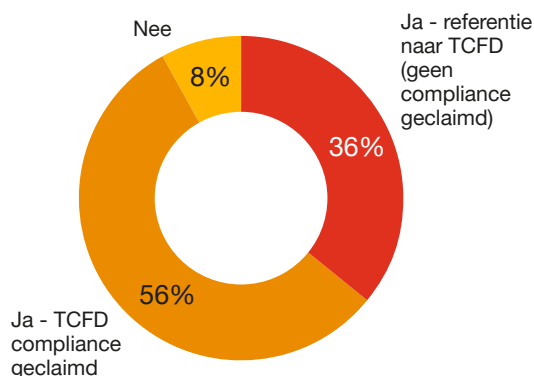
De impact van klimaatveranderingen wordt over het algemeen geadresseerd in het bestuursverslag

PwC heeft onderzocht in hoeverre AEX-ondernemingen hebben voldaan aan de vraag vanuit de maatschappij naar transparantere rapportering over de effecten van klimaatverandering en plannen voor het verminderen van uitstoot van broeikasgassen in hun jaarverslaggeving, die bestaat uit het bestuursverslag en de jaarrekening. Daarnaast hebben wij onderzocht in hoeverre deze klimaatgerelateerde risico's worden opgenomen in de bijbehorende controleverklaringen voor het jaar 2021. De resultaten laten zien dat bijna alle AEX-ondernemingen in hun bestuursverslagen over 2021 in meer of mindere mate rapporteren over de effecten van klimaatverandering. De ene onderneming beschrijft dit gedetailleerder dan de ander, waar de toelichting varieert van hele hoofdstukken tot enkele zinnen.

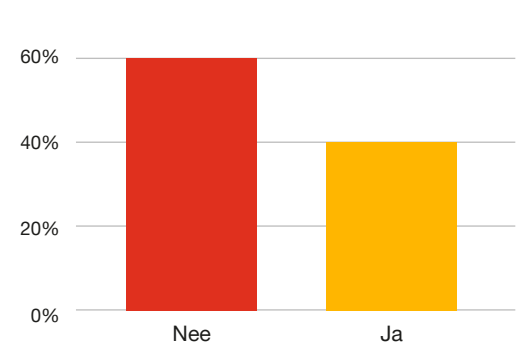
Het door de Task Force on Climate-Related Financial Disclosures⁴ (TCFD) ontwikkelde raamwerk, om te rapporteren over de impact van klimaatveranderingen en klimaatrisico's, wordt hier veelal voor gebruikt. De aanbevelingen in het raamwerk zijn gestructureerd rond de vier thema's, de kernelementen van de bedrijfsvoering van ondernemingen: governance, strategie, risicomanagement en maatstaven en doelstellingen. Deze vier overkoepelende thema's worden ondersteund door aanbevolen toelichtingen die beleggers en anderen helpen te begrijpen hoe ondernemingen klimaatgerelateerde risico's en kansen beoordelen.

Hoewel meer dan 90% van de AEX-ondernemingen beweren gebruik te maken van de aanbevelingen van de TCFD, is het aantal ondernemingen die claimen dat zij volledig voldoen aan de TCFD (inclusief gedetailleerde scenario-analyses) beperkt.

Rapporteert de onderneming over de impact van klimaatverandering met behulp van TCFD?

Zijn scenario-analyses opgenomen in het bestuursverslag van ondernemingen in 2021?

⁴ <https://www.fsb-tcfid.org/>

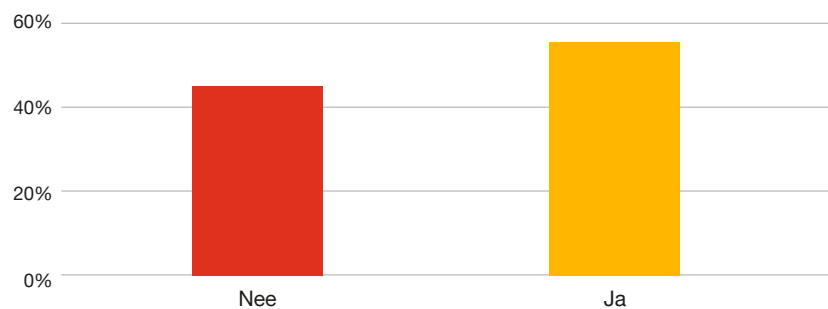

Hoewel bijna 60% van de AEX-ondernemingen iets over klimaatverandering vermeldt, zijn de toelichtingen in de meeste gevallen beperkt tot een aantal zinnen waarin de conclusie wordt getrokken dat geen significante impact is geïdentificeerd op de jaarrekening in kwestie.

Jaarrekeningen bevatten zeer beperkte toelichtingen in relatie tot klimaatgerelateerde risico's

De toelichtingen in de jaarrekeningen met betrekking tot klimaatgerelateerde risico's zijn zeer beperkt. Hoewel bijna 60% van de AEX-ondernemingen iets over klimaatverandering vermeldt, zijn de toelichtingen in de meeste gevallen beperkt tot een aantal zinnen waarin de conclusie wordt getrokken dat geen significante impact is geïdentificeerd op de jaarrekening in kwestie. Slechts twee ondernemingen zijn tot de conclusie gekomen dat klimaatgerelateerde risico's een significante impact hebben op de jaarrekening. Deze ondernemingen hebben in meerdere onderdelen van hun jaarrekening uitgebreide toelichting opgenomen, inclusief gedetailleerde uitleg over gehanteerde aannames en schattingen in hun waarderingsmodellen. Van de onderzochte ondernemingen zien we dus dat slechts 8% transparant hierover in de jaarrekening rapporteert. De aard van de toelichting verschilt per onderneming, maar de meeste toelichtingen zijn gerelateerd aan de waardering van activa (inclusief bijzondere waardeverminderingen) en de algemene toelichtingen in de jaarrekening of de algemene grondslagen voor financiële verslaggeving.

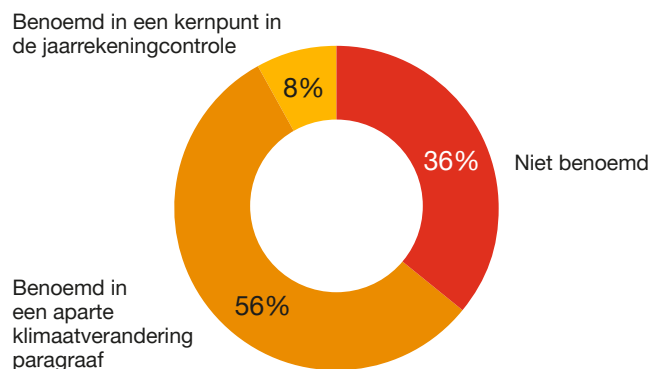
Is klimaatverandering opgenomen in de jaarrekening van de AEX bedrijven als onderwerp?

De meeste controleverklaringen bevatten generieke verwijzingen naar klimaatgerelateerde risico's

Uit ons onderzoek blijkt dat in 64% van de AEX bedrijven een tekst in de controleverklaring is opgenomen over de impact van klimaatveranderingen. De grote meerderheid van accountants die rapporteren over de risico's van de klimaatimpact lichten dit toe als onderdeel van de risicoanalyse paragraaf of in een aparte paragraaf over klimaatverandering (87%). Deze paragrafen blijven echter beperkt tot een generieke beschrijving van uitgevoerde werkzaamheden (het bespreken met management) en in sommige gevallen een conclusie dat het onderwerp niet leidt tot een significant risico en/of kernpunt in de jaarrekeningcontrole. Deze paragraaf wordt over het algemeen niet bedrijfsspecifiek gemaakt.

In welke paragraaf wordt klimaatverandering genoemd in de controleverklaring voor AEX ondernemingen?

Versnelling van de integratie van klimaatgerelateerde risico's in verslaggeving, waaronder de jaarrekening, is nodig.

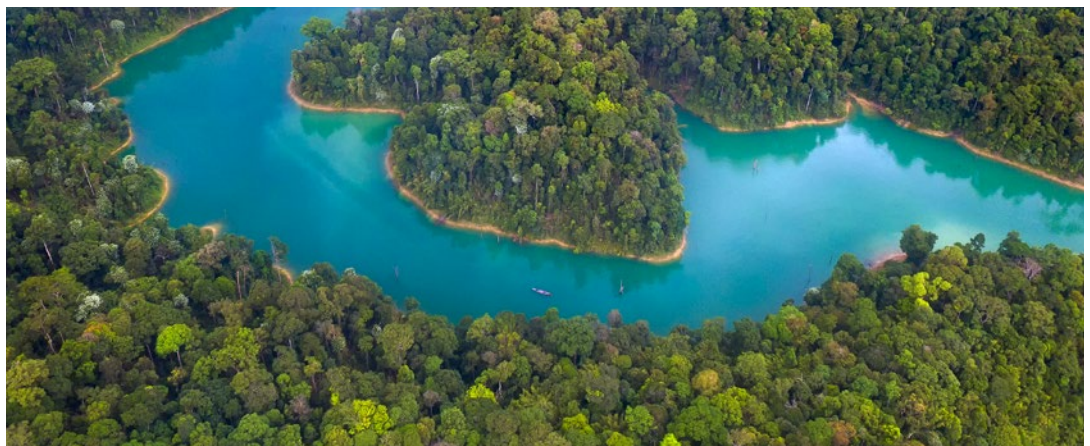
De twee controleverklaringen welke bedrijfsspecifieke klimaatgerelateerde kernpunten hebben opgenomen zijn (niet geheel toevallig) gerelateerd aan twee ondernemingen die een uitgebreide toelichting over klimaatveranderingen hebben opgenomen in de jaarrekening en het jaarverslag als geheel. De sector van een onderneming lijkt hierin een rol te spelen. Tegelijkertijd zijn er andere sectoren dan waar de twee AEX bedrijven in actief zijn die te maken hebben met klimaatgerelateerde risico's en hier zou je dus een uitgebreidere toelichting verwachten.

Beperkte aansluiting tussen de jaarrekening en het bestuursverslag wanneer klimaatgerelateerde risico's relevant worden geacht

Voor sommige ondernemingen wekt de grote hoeveelheid aan klimaatgerelateerde informatie in het bestuursverslag de indruk dat dit een significante impact zou hebben op de bedrijfsvoering die de toekomstige omzet en kosten beïnvloeden. Deze lijn is echter niet zichtbaar doorgezet in de jaarrekening, waarin deze elementen beperkt worden toegelicht. Er wordt (nauwelijks tot) geen aandacht besteed aan de impact van klimaatverandering op de jaarrekening terwijl de verwachting vanuit het bestuursverslag zou zijn dat bijvoorbeeld de impact op waarderingen van activa wordt benoemd. Op basis hiervan concluderen wij dat ondernemingen nog niet adequaat de vertaalslag maken van de in het bestuursverslag genoemde klimaatgerelateerde informatie naar de jaarrekening.

Er is een aantal uitzonderingen geconstateerd bij ondernemingen die de impact van klimaatverandering meer integreren in risicomanagement en bedrijfsplanning en meer uitgebreide toelichtingen hebben opgenomen omtrent de impact hiervan in de jaarrekening en bestuursverslag. Dit zijn vooral ondernemingen die actief zijn in de energiesector en zware industrieën, die over het algemeen een gemiddeld hoge uitstoot van broeikasgassen kennen. Versnelling van de integratie van klimaatgerelateerde risico's in verslaggeving, waaronder de jaarrekening, is nodig. Dit begint met het uitvoeren van een diepgaande analyse van de impact van klimaatverandering op de bedrijfsvoering, alsmede de levensvatbaarheid van bedrijfsplannen. Welke veronderstellingen zijn gehanteerd bij het inschatten van de impact van klimaatrisico's op de groei van de onderneming? Hoe verhouden deze zich tot wat algemeen geaccepteerd is in de markt?

Zulke diepgaande analyses zouden een adequate basis moeten vormen voor het actualiseren van de gehanteerde veronderstellingen in de waarderingsmodellen van activa en passiva en meer kwantitatieve toelichtingen daarover. Ondanks dat de meeste ondernemingen van mening zijn dat klimaatverandering hen alleen op de lange termijn zal beïnvloeden, mogen de effecten niet worden onderschat. Een voorbeeld hiervan is dat voor sommige vaste activa de economische levensduur een groot aantal jaren beslaat en hun waarde dus meer waarschijnlijk worden beïnvloed door klimaatgerelateerde risico's. Hierdoor is een wijziging in geschatte economische levensduur of een bijzondere waardeverminderingen mogelijk van toepassing. En hoewel de huidige verslaggevingsstandaarden niet specifiek de impact van klimaatgerelateerde risico's noemen, bieden zij wel degelijk basis voor het in overweging nemen van klimaatgerelateerde risico's bij bijzondere waardeverminderingen, de waardering van activa en passiva en de toelichtingen die hierbij horen.

We zien nog te vaak dat ondernemingen jarenlang hun steun voor het Parijs-akkoord en het verminderen van emissies uitspreken, terwijl de impact daarvan op hun jaarrekeningen niet inzichtelijk is gemaakt.

Hoe ondernemingen verslaggeving zouden moeten ontwikkelen

Ondernemingen moeten de kloof overbruggen naar een volledige verankering van klimaatverandering in de jaarrekening. We zien nog te vaak dat ondernemingen jarenlang hun steun voor het Parijs-akkoord en het verminderen van emissies uitspreken, terwijl de impact daarvan op hun jaarrekeningen niet inzichtelijk is gemaakt. Dit terwijl de IFRS en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving voorschrijven de waarderingen en de economische levensduur van activa regelmatig te herevalueren, alsmede te rapporteren over de belangrijkste veronderstellingen in het kader van significante schattingen middels de toelichtingen in de jaarrekening.

Een eerste stap om dit te verwezenlijken is het verankeren en uitbreiden van de kwalitatieve toelichtingen in de jaarrekeningen. Dit kan fungeren als een startpunt om geleidelijk toe te werken naar kwantitatieve toelichtingen, waarbij er ruimte is om scenario- en sensitiviteitsanalyses te ontwikkelen en verfijnen. Inmiddels zijn er meerdere raamwerken beschikbaar die wellicht niet de vorm en inhoud van de jaarrekening beïnvloeden, maar die ondernemingen kunnen gebruiken om toelichtingen transparanter te maken. Deze zullen beleggers en andere gebruikers voorzien van relevante informatie die zij kunnen gebruiken bij het maken van hun keuzes. Enkele voorbeelden hiervan zijn:

- Leermateriaal van IFRS over de effecten van klimaatgerelateerde zaken op jaarrekeningen toont de rol aan van klimaatverandering bij toepassing van IFRS⁵;
- Aanbevelingen van de TCFD over hoe klimaatgerelateerde toelichtingen kunnen worden gemaakt met behulp van governance, strategie, risicobeheer en risicomaatstaven en doelstellingen⁶; en
- Richtlijnen van de SBTi⁷ voor ondernemingen om de uitstoot van broeikasgassen te elimineren, die ook ingaan op de financiële gevolgen hiervan.

Samenvattend zouden ondernemingen relevante scenario's op het gebied van klimaatverandering en sensitiviteitsanalyses met financiële impact moeten toelichten, waarbij ook aandacht wordt besteed aan gehanteerde veronderstellingen bij waarderingen.

Samenwerking tussen multidisciplinaire competenties is essentieel

De integratie van de impact van klimaatgerelateerde risico's is niet alleen de taak van risicomanagement, zoals het opstellen van klimaatgerelateerde toelichtingen niet alleen de taak is van de financiële afdeling. Deze integratie vereist de samenwerking van verschillende competenties binnen een organisatie, die tezamen dienen te begrijpen wat de (zowel niet-financiële als financiële) impact van klimaatverandering is op de bedrijfsvoering en risicobeoordelingen en -management, alsmede hoe dit tot uitdrukking komt in het bestuursverslag en jaarrekening. De operationale, duurzaamheids-, risicomanagement en financiële afdelingen moeten samenwerken om een duidelijk en consistent beeld te bepalen van de impact op de korte- en (middel)lange termijn.

⁵ <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/supporting-implementation/documents/effects-of-climate-related-matters-on-financial-statements.pdf>

⁶ <https://www.fsb-tcfd.org/recommendations/>

⁷ <https://sciencebasedtargets.org/net-zero>

Dit vraagt ook aandacht voor toezicht door de raad van commissarissen. Wij hebben gezien dat sommige AEX-ondernemingen goede initiatieven hebben geïmplementeerd, zoals het vormen van een aparte (duurzaamheids)commissie die verantwoordelijk is voor het bewaken van de voortgang van een organisatie op het gebied van duurzaamheid. Andere AEX-ondernemingen zetten klimaatgerelateerde risico's op de agenda van de auditcommissie. Afhankelijk van de omstandigheden en resultaten van risicobeoordelingen, is het zelfs mogelijk dat de volledige raad van commissarissen verantwoordelijk is voor het beoordelen van de wijze waarop de organisatie omgaat met klimaatgerelateerde risico's. Het is in ieder geval belangrijk dat het onderwerp klimaatverandering altijd in ogenschouw wordt genomen in het toezicht, met betrekking tot de strategie en transparante verslaggeving.

Waar wij ons als PwC aan committeren

Om organisaties te helpen transparant en consistent hierover te rapporteren, is de beoordeling van klimaatrisico's bij alle gecontroleerde organisaties een expliciet onderdeel van de jaarrekeningcontrole. PwC zal vanaf boekjaar 2022 organisaties uitdagen op transparantie over de effecten van de klimaatrisico's in de jaarrekening. Op basis van onze risico-inschattingen bepalen wij adequate controlewerkzaamheden om de geïdentificeerde risico's te adresseren. Dit omvat de door het management uitgevoerde vertaalslag van de effecten van klimaatverandering op het bedrijfsmodel, het risicoprofiel, de continuïteit, de waardering van activa en passiva en de kwalitatieve en kwantitatieve toelichtingen in de jaarrekening. Dit is onderdeel van de rol van de accountant om transparante verslaggeving te waarborgen en daardoor bij te dragen aan 'het verminderen van asymmetrie in financiële informatie op de kapitaalmarkten' inclusief 'informatie over duurzaamheid, en klimaatverandering'. Hiermee ondersteunen wij de doelstellingen van het EU Sustainable Finance Action plan:

- Het heralloceren van kapitaalstromen naar duurzame investeringen;
- Het integreren van duurzaamheid in risicomanagement; en
- Het bevorderen van transparantie en langetermijndenken ten aanzien van financiële en economische activiteiten.

” Het is in ieder geval belangrijk dat het onderwerp klimaatverandering altijd in ogenschouw wordt genomen in het toezicht, met betrekking tot de strategie en transparante verslaggeving.

Het kan uitdagend zijn om de impact van klimaatgerelateerde risico's te identificeren en toe te lichten in de jaarrekening. Ondernemingen dienen eerst kwalitatieve toelichtingen op te stellen, maar daarnaast is de aanzet tot het kwantificeren van deze toelichtingen net zo belangrijk. Ten grondslag hieraan ligt een gedegen risicobeoordeling waarbij ook de impact van klimaatverandering in overweging is genomen. Als accountants gaan wij aan de slag met het beoordelen van deze risico-inschattingen. Zijn deze in lijn met het Parijs-akkoord? Heeft de onderneming SBTi-doelstellingen? Zijn deze ambities verwerkt in bedrijfsmodellen en worden de bijbehorende risico's en kansen voldoende inzichtelijk gemaakt?

Indien de organisatie stelt dat zij ambities en klimaatplannen heeft in het kader van het Parijs-akkoord, zullen wij deze in eerste instantie toetsen door het opvragen en aansluiten van onderbouwende documentatie. Daarnaast zullen wij de consistentie tussen de gestelde ambities en de levensvatbaarheid van het bedrijfsmodel, de integratie in risicobeoordelingen en risicomanagement en de kwantitatieve en kwalitatieve toelichtingen in de jaarrekening beoordelen. Middels deze onderbouwingen, zullen wij in staat zijn een conclusie te vormen over de toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening van de onderneming.

Als de impact van klimaatverandering op de jaarrekening onvoldoende is toegelicht en dit inzicht wel nodig is voor een goed begrip van de financiële positie en resultaten, zal dit leiden tot een aangepaste controleverklaring.

Het is ook mogelijk dat een onderneming geen ambities in het kader van het Parijs-akkoord of klimaatplannen heeft. In dat geval dienen wij nog steeds de impact van klimaatverandering op de organisatie te begrijpen en hierover in gesprek te gaan met het management. Is de levensvatbaarheid van het bedrijfsmodel nog steeds adequaat meegewogen in de risicobeoordelingen en wordt in waarderingsmodellen voldoende rekening gehouden met de effecten van klimaatverandering? Zijn toelichtingen in de jaarrekening voldoende gedetailleerd en onderbouwd door al deze overwegingen? Met andere woorden, wij verwachten een toelichting in het bestuursverslag en, indien er sprake is van een materiële impact op de financiële positie van een onderneming, toelichtingen in de jaarrekening. Middels het uitvoeren van bovenstaande werkzaamheden, zullen wij in staat zijn een conclusie te vormen over de toereikendheid van de toelichtingen in de jaarrekening van de onderneming.

Op basis van de geldende controlestandaarden, kan het zo zijn dat niet toereikende toelichting de controleverklaring beïnvloedt, mits materieel. Een toelichting is niet toereikend als het niet alle relevante of foutieve informatie bevat. Indien dit geldt voor het bestuursverslag zal dit leiden tot een aangepaste conclusie betreffende de overige informatie. Als de impact van klimaatverandering op de jaarrekening onvoldoende is toegelicht en dit inzicht wel nodig is voor een goed begrip van de financiële positie en resultaten, zal dit leiden tot een aangepaste controleverklaring.

PwC introduceert: groene cijfers

Tegenwoordig is niets meer eenvoudig en de uitdagingen waar we voor staan, zijn complex. Dat vraagt van ons allemaal dat we verder kijken dan vandaag om duurzame resultaten te leveren die waarde blijven creëren. Voor onszelf, voor onze mensen, onze stakeholders en de maatschappij waarin we samen leven en werken.

Resultaat gaat daarom allang niet meer alleen over zwarte of rode cijfers. Stakeholders zijn meer en meer geïnteresseerd in de maatschappelijke waarde van een onderneming. Daarom introduceert PwC groene cijfers. Een rapportage waarin uw maatschappelijke waarde wordt vastgelegd. Denk dan aan resultaten op het gebied van duurzaamheid en sociale waarden. Samen maken we het mogelijk.

De controleverklaring is een middel om te communiceren met de stakeholders van de onderneming. Omdat, in het licht van ontwikkelingen, klimaatverandering een zeer belangrijk onderwerp is, zal PwC ervoor zorgen dat door haar verstrekte informatieve (uitgebreide) controleverklaringen voldoende weergeven welke werkzaamheden zijn uitgevoerd om de geïdentificeerde klimaatgerelateerde risico's te adresseren. Afhankelijk van de potentiële impact op de organisatie en de maatschappij, zal dit worden opgenomen in de sectie omtrent de reikwijdte van de opdracht, of als (onderdeel van) een kernpunt van de jaarrekeningcontrole. Daarnaast zullen wij als accountants voor zover relevant onze werkzaamheden toelichten in de jaarlijkse algemene vergadering van aandeelhouders.

Conclusie

Organisaties kunnen niet langer de risico's van klimaatverandering en de impact van deze risico's op de bedrijfsvoering negeren. Tegelijkertijd zien wij dat klimaatverandering vaak nog geen onderdeel is van de risicobeoordelingen noch voldoende toegelicht wordt in het bestuursverslag of de jaarrekening. Van de onderzochte 25 AEX ondernemingen zien we dat slechts 8% transparant hierover rapporteert in de jaarrekening. Daardoor ontbreekt het onder andere beleggers aan voldoende transparante informatie over de langetermijnrisico's en kansen.

Het doorgronden en doorvertalen van de klimaatrisico's naar de jaarrekening lijkt dus uitdagend. Verslaggeving moet verder worden ontwikkeld van conceptuele kwalitatieve toelichtingen naar kwantitatieve, op scenario's gebaseerde, risicobeoordelingen en toelichtingen. De levensvatbaarheid van bedrijfsmodellen, de integratie van klimaatgerelateerde risico's in risicomanagement en toelichtingen in de jaarrekening moet daar onderdeel van zijn. Denk aan kwantitatieve, op scenario's gebaseerde, gevoeligheidsanalyses die worden gebruikt bij de waardering van activa.

Het belang van klimaatgerelateerde risico's en klimaatverandering beïnvloedt de werkzaamheden van accountants. Het is de rol van de accountant om transparante verslaggeving te waarborgen en daardoor bij te dragen aan 'het verminderen van asymmetrie in financiële informatie op de kapitaalmarkten' inclusief 'informatie over duurzaamheid, en klimaatverandering'.

Gegeven de risico's van de langetermijneffecten van klimaatverandering voor organisaties en de samenleving als geheel, staan wij als accountants voor de uitdaging om klimaatverandering op een juiste wijze te verankeren in onze controles. Deze uitdaging wordt vergroot door de complexiteit, het gebrek aan data en de hoge mate van oordeelsvorming die noodzakelijk is..

Om door PwC gecontroleerde organisaties te helpen transparant en duidelijk te rapporteren, is de beoordeling van klimaatrisico's bij alle gecontroleerde organisaties een expliciet onderdeel van de jaarrekeningcontrole. PwC zal vanaf boekjaar 2022 de door haar gecontroleerde organisaties uitdagen op transparantie over de effecten in de jaarrekening, als onderdeel van haar rol om bij te dragen aan meer transparantie in de transitie naar een duurzame economie.

Contact

Marcus Looijenga
Partner ESG
E: marcus.looijenga@pwc.com

Daniël van Veen
Partner ESG
E: daniel.van.veen@pwc.com

© 2022 PricewaterhouseCoopers B.V. (KvK 34180289). Alle rechten voorbehouden. PwC verwijst naar de Nederlandse firma en kan soms naar het PwC-netwerk verwijzen. Elke aangesloten firma is een afzonderlijke juridische entiteit. Kijk op www.pwc.com/structure voor meer informatie.

Bij PwC willen we een bijdrage leveren aan het vertrouwen in de maatschappij en het oplossen van belangrijke problemen. Wij zijn een netwerk van firma's in 155 landen met meer dan 327.000 mensen. Wij zien het als onze taak om kwaliteit te leveren op het gebied van assurance-, belasting- en adviesdiensten. Bij PwC in Nederland werken ruim 5.300 mensen met elkaar samen. Vertel ons wat voor u belangrijk is. Meer informatie over ons vindt u op www.pwc.nl.